

Nieuwsbrief

stichting

3

2007

De Stichting Das&Boom heeft tot doel het bereiken en behouden van een gezonde dassenpopulatie, middels het geven van adviezen inzake het beschermen en behouden van zijn leefmilieu en het opvangen en revalideren van hulpbehoevende dassen.

Hans Vink krijgt Scheygrondprijs

(Bron VZZ) Met enige regelmaat reikt de Zoogdiervereniging VZZ de Dr. A. Scheygrondprijs uit aan een persoon die zich bijzonder sterk gemaakt heeft voor de zoogdierkunde en de zoogdierbescherming. Dit jaar wordt de prijs uitgereikt aan Hans Vink. Hij verdient de Scheygrondprijs 2007

voor zijn jarenlange en vasthoudende betrokkenheid bij het verzamelen van gegevens over dassen in Nederland. Sinds de zeventiger jaren van de twintigste eeuw heeft hij, door zijn inzet, veel mensen weten te motiveren om op te komen voor de bescherming van deze soort. Voor de lokale dassenpopulatie rond Einde Gooi is dat zeer succesrijk geweest. Hij wist mensen uit beleid en beheer voor het behoud van deze populatie te winnen, waardoor de populatie enorm is gegroeid. Ook van de dassenpopulatie in de Keentse Uiterwaarden verzamelde Hans Vink veel gegevens over aantallen dieren en de bezetting van burchten. Samen met zijn bijdrage aan de landelijke censussen die in de twintigste eeuw zijn uitgevoerd, heeft hij zo een belangrijke bijdrage geleverd aan het onderzoek naar de ontwikkeling van de dassenpopulatie in Nederland.

Das&Boom feliciteert Hans van harte met deze prijs en hoopt dat hij nog vele jaren zijn bevindingen met Das&Boom kan blijven delen.

Nieuw boek van Das&Boom

In het prachtige boek van Jaap Dirkmaat, "De Das gered", leest u alles over de das en de inzet van Das&Boom in de afgelopen jaren om de populatie weer op peil te krijgen.

Bestellen?
Even een mailtje naar info@nederlands.cultuurlandschap.nl o.v.v. "lezersaanbieding, de Das gered"

Dirkmaat, Jaap
Pagina's: 132
Formaat: 21 x 22 cm.
Uitvoering:
genaaid, gebonden,
full colour
Jaar: 2006
Prijs 19,95
Ledenprijs 17,95

Deze nieuwsbrief verschijnt 3x per jaar voor belangstellenden van de Stichting Das&Boom en eenieder die de das een warm hart toedraagt.

U kunt zich op deze nieuwsbrief abonneren door een email te sturen naar dasenboom@dasenboom.nl

INHOUD

- Hans Vink krijgt Scheygrondprijs

Advies en Monitoring

- Eindevaluatie MER Kraaijbergse Plassen
- Steekproef dassenvoorzieningen van start
- Inhaalslag inventarisatie dassenburchten van start
- Dassenkaart Gelderland eindelijk klaar
- Das gevonden bij lauwersmeer

Hulp en Opvang

- Jonge dassen bij Das&Boom
- Tiental gewonde dassen geholpen dit jaar
- "Overlast"
- Helpen op afstand

Buitenland

- Stand van zaken rond "The Cull" in Engeland
- Besmettelijk troeteldier?
- Dassen in Frankrijk

Eindevaluatie MER Kraaijenbergse plassen

Al tientallen jaren wordt in een gebied tussen Grave en Cuijk zand gewonnen. De achtergebleven gaten staan nu bekend als de Kraaijenbergse plassen. Talloze dassenburchten en heel veel foerageergebied is al verloren gegaan. Om al het verloren gegane natuurgebied enigszins te compenseren, zijn er bijvoorbeeld voor de das tunnels en heggen aangelegd. De milieueffecten van de zandwinning worden binnenkort geëvalueerd in een Milieu Effect Rapportage (MER). In het kader van de eindrapportage van die evaluatie heeft Das&Boom afgelopen jaar onderzoek verricht in dit gebied. Das&Boom heeft observaties verricht om de (nog) aanwezige dassenpopulatie te kunnen onderzoeken en heeft de kwaliteit van de dassenvoorzieningen en heggen beoordeeld, die ter compensatie van al het verloren gegane gebied, voor de dassen zijn aangelegd.

De conclusie is, dat de dassenpopulatie zich weliswaar sinds 1999 stabiliseert, maar dat ongeveer de helft van de populatie afkomstig is van één burcht (Grote Geest). Op de meeste andere burchten is een afname te zien van het aantal dassen.

Deze afname heeft vooral te maken met het dassenonvriendelijke beheer van 'Het Brabants Landschap'. Graslanden worden nauwelijks meer beweid door koeien en het gras wordt te laat in het seizoen gemaaid, waardoor het foerageergebied van de das steeds slechter wordt. Voor dassen is door koeien begraasd grasland een ideaal foerageergebied, omdat de das daar veel wormen kan bemachtigen.

Wat betreft de dassenvoorzieningen wordt het een beetje een eentonig verhaal (zie ook *steekproef dassenvoorzieningen van start*). De onderzochte, deels nieuwe, voorzieningen hebben zoveel mankementen dat er nog steeds teveel slachtoffers vallen.

Ten slotte laat de kwaliteit van de aangelegde landschapselementen ook nog steeds te wensen over. Dit heeft ook alles te maken met het gebrekkige onderhoud hiervan.

Deze conclusies zijn vrijwel identiek aan die van 2003 toen Das&Boom een tussentijdse rapportage moest maken over de evaluatie van de MER.

Inmiddels heeft de provincie Noord-Brabant aangegeven dat sommige mankementen aan de dassenvoorzieningen binnenkort tot het verleden gaan behoren (waar hebben we dat meer gehoord!). Over de slechte staat van de landschapselementen is nog geen reactie binnengekomen.

Maar ook de weinig overgebleven burchten wacht een onzekere toekomst. Een van de mooiste burchtcomplexen van het gebied staat op de nominatie om te verdwijnen. In de plannen, die rond 2010 gerealiseerd gaan worden, verandert de dassenburcht Dommelsvoort in 'waterpark Dommelsvoort'.

“Ja, prachtig allemaal, maar waar ligt nu onze burcht?”

Steekproef dassenvoorzieningen van start

In 2002 heeft Das&Boom een rapport geschreven over de slechte staat van de dassenvoorzieningen in Nederland. Destijds is dat rapport naar verschillende overheidsinstanties gestuurd.

Vijf jaar later is de vraag gerezen of er daadwerkelijk iets is veranderd. Reden om een steekproef te nemen van een aantal dassenvoorzieningen.

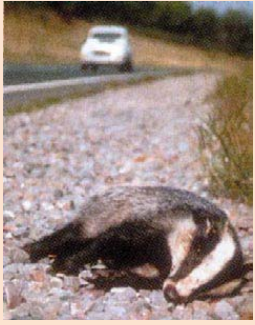

Een van de vele niet functionerende voorzieningen: Dit hek maakt deel uit van een dassenraster, bedoeld om dassen van de weg te houden. Deze poort staat zo te zien al heel lang open.

De eerste resultaten zijn niet erg hoopgevend. Vrijwel alle onderzochte voorzieningen op de provinciale wegen in Noord-Limburg vertoonden erg grote mankementen. Reden om het hoofd van de afdeling wegen van de provincie op 25 oktober j.l. een brandbrief te sturen. Tot op heden hebben we nog geen reactie mogen ontvangen. Zouden ze stilletjes de mankementen al hebben gerepareerd?

Meldt doodgereden dassen aan Das&Boom

In Nederland zijn op veel plaatsen voorzieningen voor dassen aangebracht om verkeersslachtoffers te voorkomen.

Rasters langs wegen en tunnels helpen dassen om veilig te kunnen oversteken.

Toch worden er jaarlijks honderden dassen doodgereden.

Wanneer ergens een das wordt aangereden, kan er een bestaande voorziening niet (meer) functioneren, of is er wellicht een nieuwe voorziening mogelijk. Daarom is het erg belangrijk, dat iedereen de locatie van doodgereden dassen zo nauwkeurig mogelijk doorgeeft aan Das&Boom,

Met die gegevens kunnen we de dassen zo effectief mogelijk beschermen.

**Dus, meld
doodgereden dassen
aan Das&Boom,
024 - 6842294**

*24 uur per dag, buiten kantooruren
via een antwoord apparaat.*

Inhaalslag inventarisatie dassenburchten van start

In het najaar van 2006 is door de VZZ, in opdracht van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, begonnen met de Inhaalslag Verspreidingsonderzoek Nederlandse Zoogdieren (VONZ). In korte tijd moet de verspreiding van een aantal bedreigde of zeldzame zoogdiersoorten in kaart worden gebracht. Vanaf dit najaar is ook Das&Boom actief bezig om kilometerhokken met dassenburchten te (laten) inventariseren die al meer dan 4 jaar niet meer zijn bezocht. Gelukkig kan Das&boom steunen op haar grote netwerk van vrijwilligers. Geprobeerd wordt alle relevante kilometer-hokken voor eind voorjaar 2008 te bezoeken.

Dassenkaart Gelderland eindelijk klaar

Onderdeel van het streekplan van Noord-Brabant is de dassenkaart met daarop het actuele en potentiële dassenleefgebied. In 2006 heeft ook de provincie Gelderland om zo'n kaart gevraagd. Na veel oponthoud (het vergaren van de benodigde informatie van een aantal terreinbeherende instanties verliep moeizamer dan gepland) is de kaart dan eindelijk af. Helaas zal deze kaart geen integraal onderdeel uitmaken van het streekplan van Gelderland. Hopelijk zal de kaart wel gebruikt worden door de diverse beleidsmakers van de provincie.

Das gevonden nabij Lauwersmeer

Op 3 september jl. kwam er bij Das&Boom een melding van een dode das binnen op een zeer aparte plek, namelijk op de Kustweg in de gemeente De Marne nabij het Lauwersmeer. De dichtsbijzijnde bewoonde dassenburcht in zowel Friesland als in Drenthe bevindt zich op circa 43 km. Toch is het niet de eerste keer dat op deze weg een das is doodgereden. In september 1993 liet op zo'n 1,5 km van deze locatie ook een das het leven. Of bevindt er zich toch een burcht op het defensie terrein in de Marnewaard?

Hulp en opvang

Jonge dassen bij Das&Boom

Op 16 april 2007 komt het eerste jonge dasje bij Das&Boom binnen, Schilletje, een vrouwtje uit Roermond, bijna één kilo zwaar. Ze is gevonden op een parkeerterrein. Na een moeizame start en twee dierenartsbezoeken gaat het snel beter. Ze krijgt een langdurige antibioticakuur tegen de ontsteking aan haar luchtwegen.

Omdat dit eerste dasje bijna anderhalve maand alleen zit, krijgt ze extra aandacht van de verzorgers. Dassen zijn sociale dieren en zeker jonge dieren kunnen niet zonder die aandacht. Eenmaal in hun natuurlijke omgeving blijken jonge dassen mensen snel te vergeten. Na een of twee dagen in hun uitzetren laten ze zich niet meer zien. Gelukkig voor haar komt er eind mei een tweede jonge das binnen. Dit dasje is met zijn broertjes en zusjes alleen achter gebleven, nadat haar moeder bij Odiliapeel is doodgereden. Willy Thijssen van de dassenwerkgroep Brabant weet haar te vangen. Haar broertjes en zusjes blijken in een betere conditie en worden ter plaatse door een vrijwilliger van de dassenwerkgroep bijgevoerd.

Das&Boom helpt dassen in nood

Al 25 jaar helpt Das&Boom dassen in nood. Verkeersslachtoffers, verweesde jonge dassen en verzwakte dieren kunnen rekenen op de hulp van Das&Boom. De allereerste hulp ter plaatse ligt tegenwoordig bij de plaatselijke dierenhulporganisaties, zoals dierenambulances. Das&Boom verzorgt daarna de opvang en revalidatie van gewonde dieren en brengt jonge dassen groot. Deze dieren worden daarna op zorgvuldig uitgekozen locaties uitgezet, vaak via uitzetrennen. Das&Boom is via een voice respons systeem 24 uur per dag bereikbaar voor advies over hulp aan dassen en indien nodig de coördinatie van de hulpverlening.

024 6842294

Jonge das Schilletje onderzoekt haar uitzetren in Winterswijk

Na twee weken is dit dasje, Odilia, zover herstelt, dat ze Schilletje gezelschap kan gaan houden. Beide jonge dassen groeien voorspoedig en vermaken zich met vermolmde boomstronken, die dagelijks door de vrijwilligers uit het bos gehaald worden.

In juni worden er afspraken gemaakt met een boswachter van Natuurmonumenten bij Winterswijk, die de dassen graag in zijn gebied wil uitzetten. Met een enthousiaste groep vrijwilligers bouwt hij een uitzetren op landgoed Mentink rond een verlaten dassenburcht. Das&Boom heeft het landgoed bekeken, het lijkt een goede plek voor de dassen. Een aantal jaren geleden zijn er door Das&Boom dassen uitgezet in uitzetrennen ten oosten van Winterswijk. De nieuwe ren ligt aan de westzijde. Woensdag 12 september gaan de dassen (via de dierenarts in Velp voor een chip) naar Winterswijk. Daarna nemen de vrijwilligers van Natuurmonumenten de zorg voor de dassen over. Na een maand of drie bijvoeren in de ren kunnen ze dan langzaam hun omgeving gaan verkennen en aan het eind van dit jaar zijn ze naar verwachting zelfstandig.

Tiental gewonde dassen geholpen dit jaar

Het filiaal Das&Boom Zuid-Limburg dit jaar 14 gewonde en verzwakte dassen geholpen. De dieren zijn naar de dierenarts gebracht, waar inslapen helaas voor alle dieren de enige mogelijkheid was. De dieren waren te zwaar gewond of te zeer verzwakt om nog te kunnen herstellen. Hen is mogelijk een dagenlange lijdensweg bespaard gebleven.

Eén verzwakte das uit Zuid Limburg is opgenomen in het opvangcentrum in Beek-Ubbergen, waar het dier helaas de volgende dag is overleden.

“Vergiftigde” das?

Een van de geholpen dassen was een mogelijk vergiftigd dier. Een vrijwilliger van het filiaal Zuid Limburg van Das&Boom treft een kermende en kronkelende jonge das aan op een zandpad bij Walem in Limburg. De melder onderbouwd zijn vermoeden van vergiftiging met het feit dat twee weken eerder op dezelfde plek een das met dezelfde verschijnselen is aangetroffen. Ook heeft hij in zijn schuur, op 300 meter afstand, zes weken eerder een stervende steenmarter aangetroffen, ook met dezelfde verschijnselen.

Das&Boom brengt de mogelijk vergiftigde das naar de dierenarts in Maastricht, die tot de zelfde conclusie komt. In overleg wordt besloten het arme dier uit zijn lijden te helpen.

De mogelijke vergiftiging wordt vervolgens door Das&Boom gemeld bij de ‘Groene Brigade’ in Limburg en bij de AID. Deze heeft het dier laten onderzoeken.

De verdenking van vergiftiging werd in verband gebracht met een aantal vergiftigingen in dezelfde omgeving, waarbij ook roofvogels vergiftigd werden. Bij sectie op de das zijn geen sporen van gif gevonden. Zo als gebruikelijk is de das alleen op de meest voor de hand liggende vergiften onderzocht.

‘Overlast’

Hoewel de meeste lezers van deze nieuwsbrief er heel wat voor over zouden hebben, ondervinden sommige mensen er overlast van: een das in de tuin. Vooral in Limburg, waar de das nu eenmaal dichter bij de mens woont, scharrelt er wel eens een das door een tuintje. Onwetendheid is een belangrijke factor bij de klachten die bij Das&Boom binnenkomen. Wanneer we de klager ervan weten te overtuigen dat de dassen vaak maar tijdelijk even langskomen en er geen kinderen of huisdieren op het menu hebben staan, is de melder vaak tevreden. Dit jaar zijn vrijwilligers van Das&Boom in Zuid-Limburg een tiental keren maal op bezoek geweest bij mensen, die problemen hadden met een das. Dit is steeds naar tevredenheid van de dassen en de bewoners opgelost.

Helpen op afstand

Das&Boom is door de inzet van vrijwilligers 24 uur per dag bereikbaar voor meldingen over dassenleed. Vaak kunnen mensen ter plaatse met de door Das&Boom gegeven informatie zelf adequaat handelen. Het gaat niet alleen over dassen. Ook bij problemen met andere marterachtigen kan Das&Boom behulpzaam zijn: In november dit jaar ontdekt een chauffeur van een bestelbus in Den Haag een steenmarter in de motorruimte van zijn bus. De medewerkers van de Dierenambulance Den Haag ontfermen zich over het dier, dat het er blijkbaar zonder kleerscheuren heeft afgebracht. De DA Den Haag neemt contact op met Das&Boom over het terugplaatsen van de marter. In Den Haag, noch in de plaatsen waar de bestelbus is geweest, komen steenmarters voor. Om uit te sluiten dat het om een boommarter zou kunnen gaan (de bus heeft ook in de provincie Utrecht stilgestaan) vragen we mensen in Den Haag een paar foto's op te sturen. Boomarters staan op de rode lijst en er wonen nog maar een paar honderd van deze dieren in Nederland. Het terugplaatsen van een boommarter vraagt een andere aanpak dan van een steenmarter. We mailen de foto's door naar een marterdeskundige van Alterra, die onze vermoedens bevestigt; het is een jonge steenmarter.

De mensen van de DA Den Haag hebben het dier vervolgens in overleg met Das&Boom in Oost Nederland op een geschikte locatie teruggeplaatst.

Twee jonge steenmarters, vorig jaar door een vrijwilliger van Das&Boom grootgebracht

Buitenland

Stand van zaken rond "The cull" in Engeland

Half juli heeft het ISG (Independent Scientific Group), een onafhankelijk wetenschappelijk adviesorgaan van de Engelse regering, een eindrapport naar buiten gebracht over de plannen om dassen te elimineren ('the cull'), om daarmee de verspreiding van runder TB bij koeien tegen te gaan.

De conclusie is, dat runder TB alleen terug te dringen is door het invoeren van ingrijpende controle maatregelen rond het vervoeren van vee. Verder concludeert het rapport, dat de voorgestelde "cull" de kansen op besmetting alleen maar vergroot.

"The cull"

In Engeland wordt de das beschuldigd van het verspreiden van runder TB, een gevreesde veeziekte, die alleen in Ierland en Engeland voor problemen zorgt. Het Engelse ministerie van Landbouw (Defra), twijfelt nog steeds, of het uitroeien van dassen in besmette gebieden moet doorgaan.

Na het uitkomen van bovengenoemd hoopgevend rapport van het ISG, zorgt de belangrijkste Wetenschappelijke Adviseur van de Overheid, Sir David

King medio oktober voor grote commotie. Hij stelt, dat dassen in gebieden, waar TB heerst, zoals het Zuidwesten en de West-Midlands zouden moeten worden uitgeroeid. Hij benadrukt, dat het hem gaat om het verminderen van het aantal dassen, niet om de das helemaal uit te roeien. Daarmee ondergraaft hij de eindconclusie van ISG, die juist een betere vaccinatie en controles van veevervoer adviseert. "Het uitroeien van dassen is geen zinvolle bijdrage in de strijd tegen runder TB". King noemt wijselijk geen aantallen dassen, gezien de te verwachten verontwaardiging.

Sir David King

The Times concludeert in een artikel van 23 oktober, dat het waarschijnlijk is, dat er binnen enkele maanden begonnen zal worden met het uitroeien van dassen in de besmette gebieden. Het afschieten van dassen door boeren wordt gezien als de meest economische oplossing.

Volgens The Times heeft Defra (het Engelse ministerie van LNV) gemeld, dat nog geen beslissing over het eventueel uitroeien valt te verwachten.

Het gerenommeerde wetenschappelijke blad 'Nature' laat in een redactioneel stuk van 31 oktober weinig heel van de handelswijze van deze Sir David King.

Na het verschijnen van het eindrapport van de ISG in juni dit jaar, ging hij aan de slag met de hulp van vijf geestverwante wetenschappers en met "ander wetenschappelijk bewijs". Hij overhandigde zijn bevindingen aan de staatssecretaris met de titel: "De verwijdering van dassen".

Dit rapport werd pas onlangs openbaar gemaakt.

Het blad Nature stelt, dat hij terecht is bekritiseerd door wetenschappers en leden van het parlement.

Het gebeurt maar al te vaak, dat onafhankelijk wetenschappelijk advies wordt ingewonnen over controversiële onderwerpen, waarna de

wetenschappelijke argumenten het moeten afleggen tegen politieke overwegingen. "Als je als regering niet van plan bent onafhankelijk wetenschappelijk advies te accepteren, vraag er dan niet om", schrijft Nature.

John Bourne, de voorzitter van het ISG betitelde het rapport van King als "haastig geschreven en daardoor oppervlakkig".

De beweegredenen van King blijven onduidelijk, maar zijn actie doet vermoeden dat hij hiermee vooral de boeren wil behagen.

"Het zou een goed idee zijn als de regering zich zou baseren op het eindrapport van het ISG. Dat zou niet alleen bijzonder gewaardeerd worden door de dassen, maar ook door wetenschappers, die dan zouden merken dat al hun inzet wel degelijk effect heeft op het overheidsbeleid".

Ook de Badger Trust is woedend over de handelswijze van King. De woordvoerder, Trevor Lawson vindt het een eenzijdig, onzinnig en gepolitiseerd rapport.

Ook een redactioneel artikel van The Guardian verwijst

het rapport naar de prullenmand. "Een slachting onder de dassen is zinloos en daarmee moreel onverdedigbaar"

Het lijkt erop, dat het rapport vooral ingegeven is door de overweging "iets" te doen, onder druk van de boeren lobby (National Farmers Union). Zo zijn we weer terug bij af. De uitkomst blijft onzeker.

*Op de hoogte blijven
over de das in
Engeland?
Klik op
bovenstaande links*

Besmettelijk troeteldier?

In september verscheen er in de NRC een merkwaardig artikel over de hetze tegen dassen in Engeland met de tendentieuze titel: 'Besmettelijk troeteldier?'

Hierbij worden de beweringen van de Engelse boerenlobby voor waar aangenomen en iedere tegenstander van de voorgenomen "cull" op één hoop gegooid met sentimentele dierenbeschermers, dierenactivisten en dierenbevrijders.

Reden voor Jaap Dirkmaat, directeur van VNC en voorzitter van de Stichting Das&Boom, om hierop te reageren met een ingezonden brief:

Jaap Dirkmaat, directeur van Vereniging Nederlands Cultuurlandschap, voorheen Vereniging Das & Boom, bezocht in de jaren '70, '80, '90 en '00 de congressen in Engeland en Wales over dit onderwerp en diende samen met de Badger Trust in 1997 een klacht in tegen het Verenigd Koninkrijk, bij de Raad van Europa, die door alle lidstaten unaniem werd gehonoreerd.

Das weinig besmettelijk!

Het op 11 september gepubliceerde artikel 'besmettelijk troeteldier' heeft een nadere toelichting. Want het is telkens weer verbijsterend om te moeten vaststellen, dat wanneer onze op hol geslagen voedselproductie door plagen en ziektes wordt getroffen, de overheden er als de kippen bij zijn om wilde dieren en planten als schuldigen aan te wijzen. Zo zijn de bizons in Canada en de VS de verspreiders van de veetuberculose, in Afrika zijn dat de wildebeesten, in Australië de possums en in Engeland dus de dassen. Let wel, alleen in Engeland, want continentaal Europa heeft er geen last van.

Het Verenigd Koninkrijk - dat al jaren kampt met een slechte reputatie op veehouderijgebied door BSE, MKZ en TBC - zoekt de oorzaak voor veetuberculose dus ook in het wild. De das werd al in begin jaren zeventig van de vorige eeuw in verband gebracht met deze ziekte. Werden de dassen eerst gedood met behulp van wurgstrikken, later werden ze massaal vergast. Eind jaren negentig was de ziekte TBC nog altijd niet op z'n retour bij het vee, in tegendeel zelfs. Maar de Britse overheid bleef volharden in haar zienswijze dat de das op de een of andere manier betrokken was bij de verspreiding van de ziekte. Eind jaren negentig werden 30 proefgebieden van ieder honderdduizend hectare in Engeland en Wales aangewezen. In tien gebieden werden alle dassen met behulp van vangkooien gevangen en met een handvuurwapen door het hoofd geschoten. In tien gebieden werden alleen de dassen gedood na een uitbraak van de ziekte onder het vee. En tien gebieden werden als blanco aangewezen waarin de dassen ondanks uitbraken van de ziekte met rust gelaten werden. De Raad van Europa vroeg de Britse overheid om opheldering en keurde de proef met steun van alle lidstaten af en opende een onderzoeksfile tegen Groot-Brittannië. De Britse overheid werd te kennen gegeven dat een uitroeiing van dassen op grote schaal in strijd werd geacht met internationale verdragen. Toch ging de proef van start, maar werd een grote mislukking toen in 1998 de MKZ-crisis roet in het eten gooide en in veel proefgebieden vrijwel alle vee werd geruimd. Een geschatte 25.000 dassen waren toen al gedood.

Vele congressen met het onderwerp dassen en veetuberculose werden door de jaren in Engeland gehouden en vrijwel alle gedragsstudies aan dassen werden met voorbedachte rade verricht. Over vrijwel geen enkel zoogdier in het Verenigd Koninkrijk zijn zoveel publicaties verschenen als over de das.

Toch heeft dertig jaar wetenschappelijk onderzoek - naast een onschatbare hoeveelheid kennis over de het dier zelf -, geen bewijs opgeleverd voor de betrokkenheid van de das bij de verspreiding en overdracht van de ziekte. De Britse overheid spreekt al jaren over 'circumstantial evidence', hetgeen letterlijk betekent 'indirect bewijs'.

Daarbij komt dat slechts 4% van de dassen die men doodt, geïnfecteerd is met de ziekte en antilichamen hebben aangemaakt. Bij minder dan 1% van de gedode dieren werd open TB vastgesteld. En deze dieren scheiden de ziekte uit via de luchtwegen, faeces en urine en vormen daarmee, indien indirect contact met het vee, een gering risico. De besmettingskans is namelijk het grootst na inhalering van voldoende bacteriën direct in de luchtwegen. Op basis van deze cijfers oordeelde de Bondsrepubliek Duitsland al in de jaren tachtig dat dassen zeer resistent waren tegen de ziekte en staakten een al opgestart onderzoek naar de kwestie!

Geen enkele ander land in Europa onderkende overigens een probleem met dassen en tuberculose te hebben. Behalve Ierland. Studies die de groei van de veetuberculose toeschrijven aan de demineralisering van de agrarische gronden en het milder worden van het klimaat, waardoor de tuberculosebacterie langer in de grond kan overleven, worden niet nader beschouwd. Ook de vervanging van de veestapel, na de MKZ-ruiming met ongetest (op TBC) vee, onder andere uit de Ierse Republiek, werd door de Britse overheid genegeerd als mogelijke oorzaak. Ook al nam in die tijd het aantal uitbraken in geheel Engeland en Wales explosief toe.

Het idee dat alleen dierenactivisten zich tegen de voorgenomen dassenslacting teweer stellen is een idee-fixe. De gerenommeerde National Trust, de Wildlife Trust, onder leiding van de Prince of Wales, hebben zich openlijk tegen een verdere vervolging van de das uitgesproken. Zij bevinden zich inmiddels in het gezelschap van een aanzienlijk aantal wetenschappers, ook op veterinair gebied. In het House of Lords en het Britse Parlement heerst grote verdeeldheid. Groot-Brittannië staat momenteel aan de vooravond van een moeilijke beslissing. Durft zij het aan om, na het decennialang durende debacle, met een volstrekt gebrek aan bewijs, honderdduizenden dassen af te slachten en daarmee de woede van de Raad van Europa en de natuurbescherming te riskeren? Of zoekt zij het probleem dichterbij huis, bij haar eigen landbouwhuishouding. Engeland beschermde de das al in 1972 en was het eerste land in Europa dat dassentunnels aanlegde onder wegen, om het aantal van de 47.000 jaarlijkse verkeersslachtoffers onder deze dieren terug te dringen.

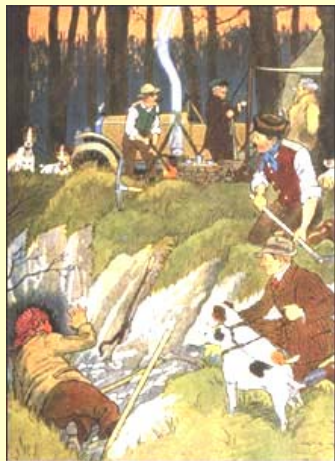
Gelukkig adviseert de Britse overheid bouwondernemingen die een das tegen hoge kosten moeten verhuizen naar elders (om aan de voorwaarden van de afgegeven vergunning te voldoen), dit niet te doen naar gebieden die inmiddels als das-vernietigingsgebied zijn aangewezen. Dat zou immers zonde van de moeite zijn...

Das zijn in Frankrijk

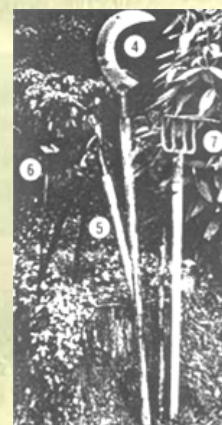
In Frankrijk leven naar schatting zo'n 80.000 dassen. Ze hebben de twijfelachtige eer te behoren tot het zogenaamde niet-schadelijk wild. Dat betekent dat de Franse das bejaagd mag worden tussen 15 september en 15 januari. Dassen mogen in die periode worden geschoten of uitgegraven. Daarnaast kan de Prefect (hoofd van een departement) machtigingen verlenen voor het uitgraven van dassen vanaf 15 mei tot 15 september. Ook kan hij toestemming verlenen voor het strikken van dassen. Ten slotte kan de das bijna het hele jaar bejaagd worden als er klachten zijn over 'schade' of 'vernietiging'. Alleen vanaf 31 januari tot 15 mei is de jacht gesloten en wordt de das even rust gegund om jongen groot te brengen. Jonge dassen lopen echter vanaf 15 mei alsnog het risico wees te worden en onverzorgd achter te blijven.

De gezamenlijk natuurbeschermingsorganisaties verzetten zich systematisch tegen met name het verlengen van de periode waarin de das mag worden uitgegraven. Tot nog toe tevergeefs; het merendeel van de Prefecten staat het toe.

Dit uitgraven van dassen (déterrage de blaireau) gebeurt met speciale honden (vaak terriërs). Meestal wordt er één hond de tunnel ingestuurd, wat ook voor zo'n hond een hachelijke onderneming is. Als die hond zich niet heel snel terug weet te trekken, kan een aanval van een das het arme dier ernstig verwonden. Als men na langdurig gegrave de das weet te bereiken, wordt het dier met speciale tangen uit de burcht getrokken en gedood. Voor het uitgraven wordt een uitgebreid arsenaal aan gereedschappen gebruikt, dat niet zou misstaan in een middeleeuwse martelkelder.

In Frankrijk zijn zo'n 1700 clubs in 60 van de 96 Franse departementen actief met het uitgraven van dassen en andere dieren, waarbij jaarlijks 18000 dassen gedood worden, bijna een kwart van de totale populatie. Naast dassen worden ook vossen en beverratten uitgegraven, maar de das is voor de gravers het neusje van de zalm; het vergt 'het uiterste' van de honden en van de jagers en kan erg lang duren.

Midden in Frankrijk ligt Saint Bonnet de Tronçais, in het departement Allier in Auvergne tussen Orléans en Clermont-Ferrand, een idyllische vakantiebestemming. Toeristen die er komen, hebben er echter waarschijnlijk geen weet van wat zich daar jaarlijks in mei in het bos afspeelt.

Groeten uit Saint Bonnet de Tronçais

Het forret de Tronçai is dan het toneel van internationale wedstrijden in het uitgraven van dassen en vossen. In 2006 haalden 30 teams uit Frankrijk en België 50 dassenburchten overhoop. Bij deze wedstrijden worden de dassen niet gedood, maar brengen de gravers ze naar plekken waar ze vrijwel zijn uitgestorven. Daar worden ze dan losgelaten om waarschijnlijk als verkeersslachtoffer te eindigen.

Om deze vertoning te rechtvaardigen dragen de jagers de gebruikelijke argumenten aan: de dassen zouden schade toebrengen aan de landbouw. Dit dassen uitgraven gebeurt in een periode waarin de jongen nog afhankelijk zijn van hun moeder.

Het is bijna niet te geloven dat dit soort praktijken tegenwoordig in een Europees land nog legaal plaats kan vinden. Veel Fransen zijn hiervan ook niet op de hoogte. Daarom proberen veel natuurbeschermingsorganisaties deze praktijken onder de aandacht te brengen van het grote publiek middels manifestaties en de media. Zo zet ex-vedette Brigitte Bardot in de naam van haar genoemde stichting haar charmes in om een einde te maken aan deze wedstrijden

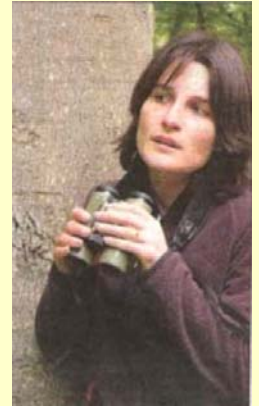

De Brigitte Bardot Foudation bestookt de betrokken Prefect met petitjes, waarin deze Frankrijk onwaardige praktijken beargumenteerd worden afgewezen. Ze verwijzen naar omringende landen als Groot-Brittanië, Italië, Ierland, Spanje, Griekenland, België, Nederland en in Luxemburg, waar de das wel beschermd is (dat wil zeggen..., op papier).

Ze hebben in ieder geval bereikt dat de duur van de wedstrijden zijn ingekort. Ook hebben ze de Franse minister van Milieu en duurzame ontwikkeling, Nelly Olin aan hun zijde weten te krijgen.

Het valt dus niet mee om das te zijn in Frankrijk. Natuurorganisaties krijgen in hun strijd tegen de uitwassen van de dassenvervolgling langzamerhand een deel van de publieke opinie mee, maar de jachtlobby weet hun hobby nog steeds goed af te schermen. Bovendien heeft de gemiddelde Fransman niets met dassen en is er bang voor. De situatie is te vergelijken met die in Nederland vóór 1960.

Voorlichting en educatie is dus van groot belang. Das&Boom heeft als adviseur meegewerkt aan een voorlichtingsfilm over de das van 'Association MELES'. De film wordt gemaakt door Virginie Boyaval, die medio 2007 Das&Boom heeft bezocht. De film zal te zien zijn in Parijs en hopelijk op de Franse televisie. De Franse das heeft nog een lange weg te gaan, voordat hij eindelijk ook in Frankrijk met rust gelaten word.

Virginie Boyaval

